

HØRINGSUTTALELSE FRA LANDSSAMANSLUTNINGA AV VASSKRAFTKOMMUNAR (LVK) OM RAPPORTEN «ET BEDRE ORGANISERT STRØMNETT»

1 INNLEDNING

LVK viser til departementets høringsbrev av 12. mai 2014 om rapporten «Et bedre organisert strømnett» av 5. mai 2014.

LVK organiserer 173 kommuner berørt av vannkraftutbygging. Mange medlemskommuner har eierinteresser i kraftforetak, og flere av kommunene er eiere av kraftforetak med overføring av kraft som eneste eller den viktigste oppgaven.

Nedenfor følger LVKs høringsuttalelse, vedtatt i landsstyret 17. september 2014.

2 KRAFTLEDNINGSNETTET ER KRITISK INFRASTRUKTUR

Det er LVKs syn at tiden er moden for en grunnleggende gjennomgang av organiseringen av kraftforsyningen i Norge. LVK anser det derfor positivt at det foreligger en rapport som kan danne grunnlag for en nødvendig debatt om organiseringen av nettdriften i Norge. Hensett til den tid som sto til rådighet behandler rapporten en rekke relevante spørsmål for den fremtidige nettorganiseringen.

LVK savner imidlertid en tydeligere markering fra ekspertgruppen av hva det grunnleggende utgangspunktet for organisering, eierskap og drift av kraftledningsnettets må være: Kraftledningsnettets er såkalt *kritisk infrastruktur*, og slik LVK ser det må en debatt om organiseringen mv ta utgangspunkt i denne kjensgjerning. Vi viser blant annet til NOU 2012:9 (Energiutredningen) hvor det på s. 15 fremgår at «*sikker energiforsyning er en forutsetning for at et moderne samfunn skal fungere*» og på s. 53 hvor et samlet utvalg legger til grunn at «*Energiforsyning er kritisk infrastruktur i et moderne samfunn*».

I NOU 2000:24 (Sårbarhetsutvalget) defineres kritisk infrastruktur som:

«Systemer som når de ikke fungerer vil ha en sterk negativ effekt på samfunnet (forsvar, velferdstjenester, næringsliv). Kritisk infrastruktur inkluderer blant annet informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), systemer for elektrisk kraft, gass og olje, bank og finans, transport og vannforsyning.» (vår utheving)

På denne bakgrunn mener LVK at en gjennomgang av ekspertgruppens forslag må ha som premiss at dette er spørsmål om å regulere kritisk infrastruktur. Det er derfor ikke kun hensynet til kostnadseffektivitet som bør vektlegges, men først og fremst hensyn til robusthet, forsyningssikkerhet

og beredskap. Det faktum at det er tale om kritisk infrastruktur er også viktig for spørsmålet om regulering av eierskap av kraftledningsnett.

LVK vil minne om erfaringene fra England på begynnelsen av 1990-tallet under dereguleringen av kraftforsyningen, hvor anledningen til kortsiktige økonomiske gevinster førte til redusert vedlikehold i kraftledningsnettet, og dermed redusert forsyningssikkerhet. Vi viser her til *Fondspartners Kraftverksanalyse 1996* s. 13 og s. 44.

Med dette som utgangspunkt vil LVK i det følgende gi sine synspunkter på hovedpunktene i rapporten.

2.1 Ekspertgruppens forslag om selskapsmessig og funksjonelt skille

Ekspertgruppen foreslår å innføre et krav om selskapsmessig og funksjonelt skille fra annen virksomhet for alle nettselskap, ikke bare de som har over 100 000 kunder, slik dagens regler er. Det skal være en tre års tilpasningsperiode, og mulighet for dispensasjon fra NVE i særlige tilfeller.

Begrunnelsen for forslaget er hensynet til å unngå krysssubsidiering og konkurransevridning. LVK er enig i at dette er hensyn som bør tillegges vekt i vurderingen av den selskapsmessige organiseringen av foretak som driver kraftledningsnett. LVK kan likevel ikke se at disse hensyn tilsier et påbud om selskapsmessig og funksjonelt skille slik utvalget anbefaler. Det foreligger ingen dokumentasjon av faktisk karakter som kan underbygge et slikt påbud.

Med dagens selskapsstruktur er det flere mindre kraftforetak som ved siden av kraftoverføring som hovedbeskjeftigelse også har små produksjonsanlegg eller annen tilgrensende virksomhet i mindre målestokk. Disse foretakene er lite eksponert for markeds konkurranse, og faren for krysssubsidiering med påfølgende konkurransevridning er liten. Slike foretak er derimot i mange kommuner sentrale samfunnsaktører, og yter viktige bidrag til utviklingen av mange lokalsamfunn, både mht. bredbåndsutbygging og annen infrastruktur. Disse foretakene innehar også viktige arbeidsplasser i flere lokalsamfunn.

Et krav om selskapsmessig og funksjonelt skille i disse foretakene uten hensyn til antall kunder og de enkelte virksomheters størrelse går etter LVKs syn for langt, og vil i mange tilfelle innebære større samfunnsmessige ulemper enn fordeler.

2.2 Ekspertgruppens forslag om distribusjonssystemoperatør (DSO)

Ekspertgruppens forslag innebærer å utpeke såkalte distribusjonssystemoperatører – DSOer – som får ansvar for å koordinere utbygging og investering i nett. NVE fatter beslutning ved uenighet mellom DSO og konsesjonær.

LVK er enig i at det er behov for en overordnet aktør som kan samordne planlegging og vurdering av investeringsbehov og tiltak i den enkelte region.

LVK kan likevel ikke slutte seg til forslaget om å legge en slik overordnet myndighet til en aktør i næringen. En slik løsning har et åpenbart potensiale for konflikt, og vil skape et uheldig over- og underordningsforhold mellom de større regionale kraftforetakene, som foreslåtte DSOer – og de mindre nettforetakene. LVK finner det mer naturlig, og konfliktreduserende, å legge en slik oppgave til Statnett eller NVE allerede i første omgang, og ikke bare som klageorgan.

2.3 Ekspertgruppens forslag om antall nettnivå

Ekspertgruppen foreslår at regionalnettet bør fjernes som eget nettnivå, og å innlemme det i distribusjonsnettet.

Forslaget er i tråd med EUs energimarkedspakke III om to nettnivåer. LVK er enig i at det er fornuftig med en strukturendring hva gjelder antall nettnivå. LVK mener imidlertid at det bør foretas en grundigere vurdering av hvorvidt regionalnett skal flyttes til sentralnett eller distribusjonsnett. Vi viser her blant annet til SNF-rapport 62/94 *Sentralnettets utstrekning – en prinsipiell analyse*, som anbefaler at regionalnettet skal flyttes til sentralnettet. Ekspertgruppen drøfter eksempelvis ikke tariffkonsekvensene av å innlemme regionalnett i distribusjonsnett, særlig for distriktskommuner med store avstander og spredtbygdhet. Det er allerede av slike grunner betydelige forskjeller på tariffers nettselskap i mellom. LVK frykter at en omlegging fra regionalnett til distribusjonsnett kan forsterke disse forskjeller i tariff, til skade for kunder og næringsliv lokalisert i distrikts-Norge. Endringer i antall nettnivå bør derfor ikke under noen omstendighet forsterke disse forskjellene. LVK vil peke på at allerede dagens tarifforskjeller oppleves urimelige i de områder hvor kraftforbruket og uttaket finner sted nær kraftproduksjonsanleggene. Som kjent, ligger kraftproduksjonsanleggene ikke i byene, men i distriktene.

LVK savner også fra ekspertgruppen en drøfting av sammenhengen mellom antall nettnivå, tariffing og NVEs kostnadsnorm.

2.4 Ekspertgruppens forslag om tilknytningsplikt

Ekspertgruppen foreslår at tilknytningsplikten bør gå frem til produksjonsanlegget. LVK mener at forslaget om tilknytningsplikt er fornuftig, og slutter seg til dette.

2.5 Ekspertgruppens forslag om kostnadsnormer i NVEs inntektsramme

Ekspertgruppen foreslår en økning av kostnadsnormens andel i inntektsrammene fra 60 % til 70 %. LVK støtter ikke forslaget, og anser det uklokt å gjennomføre en reduksjon i antall nettnivå samtidig som man endrer kostnadsnormen. LVK vil oppfordre til at man først endrer antall nettnivå, for deretter å vurdere behovet for endringer i kostnadsnormen. Det bør være et overordnet hensyn at de samlede virkninger av de endringer som gjennomføres i størst mulig grad lar seg overskue.

2.6 Ekspertgruppens forslag om tariff

Ekspertgruppen anbefaler å beholde dagens utjevningsordning. LVK er enig i målet om å utjevne tarifforskjeller, men er uenig i virkemiddelet, dagens utjevningsordning. Utjevningsordningen er skjør, vi viser her til den kraftige reduksjonen som ble gjennomført i statsbudsjettet for 2014. LVK er kritisk til at ordningen er gjort avhengig av budsjettbalanse og økonomiske konjunkturer. LVK vil anbefale at det som ledd i oppfølgingen av rapporten ses nærmere på tariffutformingen, fordi man i dag straffer i stedet for å premiere forbruk nær produksjon. Det er både ulogisk og uheldig at nettselskapene som har nett vegg i vegg med kraftproduksjonen, har de høyeste tariff.

2.7 Ekspertgruppens forslag om kompetanseforskriften

Ekspertgruppen foreslår å oppheve kompetanseforskriften. LVK støtter ikke forslaget. Å fjerne kompetanseforskriften vil gjøre det problematisk for små distribusjonsverk å tiltrekke seg kompetanse, og det vil føre til at det dannes tjenestosalgs-selskap. Ved å outsource tjenester til en leverandør, blir man sårbar når neste «Dagmar» treffer. LVK mener at forsyningssikkerhet ikke alene ivaretas gjennom beredskapsforskriften, men vel så mye gjennom driften. Etter LVKs syn bør man heller vurdere å

nyansere kompetanseforskriften, fremfor å oppheve den. Behovet for kompetanseforskriften og dens innhold må nettopp ses i lys av at kraftledningsnett er kritisk infrastruktur.

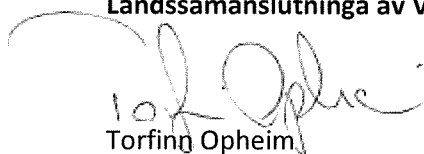
2.8 Ekspertgruppens forslag om pant i kraftledninger

Ekspertgruppen foreslår å modernisere kraftledningsregisteret for å lette ekstern finansering av nettutbygging med pantesikkerhet for lån.

LVK er enig i at en ordning som tilrettelegger for pant i kraftledninger kan ha mye for seg økonomisk, og det kan legge til rette for nødvendig kapitaltilførsel i mindre nettselskap. Ved å åpne for pant må man imidlertid også sørge for et regelverk som sikrer en videreføring av drift. Nett utgjør kritisk infrastruktur, og det må derfor sørges for en lovmessig forpliktelse til å videreføre driften. LVK mener også at en panteordning må utformes slik at man unngår omfattende privat og/eller utenlandsk eierskap gjennom realisering av pantet. Også i spørsmålet om eierskap til kraftledningsnettet må tas i betraktning at det er tale om eierskap til kritisk infrastruktur for samfunnet.

Med vennlig hilsen

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Torfing Opheim

Leder i LVK